

23. feb | Mette Frederiksen i Kommentatorserien:

Alsidighed under pres

1. Monopoliseringen og magten
2. Murdochs mål og midler
3. TV2-privatisering: En gambling med indholdet
4. Dagbladene er uundværlige

Af Mette Frederiksen, kulturordfører for Socialdemokraterne

1. Monopoliseringen og magten

Vi plejer at definere det mediepolitiske værdigrundlag med ordene: ytringsfrihed, mangfoldighed og alsidighed. Så kører demokratiet. Eller gør det?

Måske er det mest af alt en bekvem måde at tale på, som ingen for alvor kan være uenig i. Det interessante er i hvert fald, at ytringsfriheden kan være en mærkelig størrelse, hvis ikke der er adgang til at ytre sig. Ligesom man for let lader sig tilfredsstille, hvis mangfoldigheden er tilstede - i øvrigt uden skelen til alsidigheden.

Igennem de seneste årtier er der sket en markant koncentration af ejerskaber i medielandskabet. Det gælder ikke mindst i en særdeles trængt dagbladsbranche. Ca. 2/3 af de dagblade der fandtes umiddelbart efter 2. verdenskrig er enten lukkede eller fusioneret med andre. Berlingske Tidende, som i øvrigt er røget på udenlandske hænder, er sammen med det nyligt etablerede JyllandsPolitiken involveret i langt hovedparten af dagbladsudgivelserne. Dette gælder praktisk talt i hele landet. Hvordan man end vender og drejer det tal, så har det selvfølgelig konsekvenser. For antallet af vinkler - og for antallet af måder at tænke på. Dagbladene vågner hver eneste dag op til lidt færre abonnenter. Det går den forkerte vej. Og i mange af redaktionslokalerne er man overbevist om, at vejen frem er konvergens: Radio, tv og avisen smelter sammen. Det har vi efterhånden mange lokale eksempler på. Og en landsdækkende tendens er måske startet. I hvert fald laver Berlingske nu også radionyheder - under overskriften "Berlingske Update".

Med andre ord ejes stadig flere medier af stadig færre virksomheder. Nationalt forstærkes udviklingen i retningen af færre indgangsvinkler af regeringens angreb på portostøtten, besparelserne på de lokale radio- og tv-stationer, salget af den nye landsdækkende radio til Rupert Murdoch og de overvejede privatiseringsplaner for TV2. Globalt går tendensen i samme retning i form af en tiltagende monopolisering og ringe grad af national regulering på området.

Med ejerskab følger magt. Med færre tilgængelige medier, er der selvsagt færre steder, hvor ytringsfriheden potentielt kan opleves som både reel og konkret. Og så har det såmænd ikke den helt store betydning, hvorvidt vi har fået flere kommercielle medier, hvis primære sigte er underholdning til folket. Det giver måske nok plusser i mangfoldighedsregnskabet, men det betyder jo ikke nødvendigvis hverken mere eller mindre alsidighed.

Når det kommer til stykket, kan hverken mangfoldighed eller alsidighed stå alene. Det er i kombinationen af de to, at det demokratiske grundlag for alvor cementeres.

2. Murdochs mål og midler

Lad mig give et eksempel. De to nye delvist landsdækkende radiostationer er for nylig gået i luften. Begge radiostationer er solgt til udenlandske koncerner. Isoleret set en styrkelse af mangfoldigheden. Knap så god en løsning for alsidigheden.

Erfaringerne fra det Murdoch'ske Sky-imperium er indtil nu ret entydige. Trods public service forpligtelser i forhold til både nyhedsudsendelser og magasinprogrammer er den femte landsdækkende radiokanal blevet endnu et strømnet produkt i Murdochs globale underholdningsregime. Sky Radio har således valgt at opfylde deres nyhedsforpligtelser ved først og fremmest, at sætte lyd på overskrifterne fra Ritzau, mens magasinprogrammerne primært handler om sex og samliv.

Murdoch står i spidsen for det verdensomspændende News Corporation. News Corporation er godt i gang med at skabe en monopollignende tilstand i det globale mediebillede, og Murdoch har af flere omgange udnyttet sin favorable position til at fremme egne interesser - også politisk. Ud over en generel opbakning til Bush, så leverede det Murdoch-ejede Fox News også en dybt manipulerende og nærmest kampagnelignende dækning af krigen i Irak. I hjemlandet Australien har der også været en direkte politisk støtte fra Murdoch, først til arbejderpartiet, senere til partiets modstandere. Samme historie har vi set i Storbritannien, hvor støtten først var henvendt de konservative. Så blev Blair hjulpet til magten. Og nu kan det snart være, at tredje halvleg skydes ind. Murdoch er først og fremmest forretningsmand. Medierne er midlet. Ikke målet.

Personligt tror jeg faktisk, at vi kun har set begyndelsen af imperiets historie. Der er allerede nu flere eksempler på, at Murdoch har genereret nationale ændringer på medie-området. Alt sammen af hensyn til den videre ekspansion af virksomheden.

Med det Murdoch-ejede Sky Radios køb af den femte landsdækkende radiokanal sidste sommer, har Murdoch for alvor fået fodfæste på det danske mediemarked. Er næste skridt monstro TV2?

3. TV2-privatisering: En gambling med indholdet

I hvert fald ved vi, at regeringen som en del af sit regeringsgrundlag ønsker en privatisering af stationen. Stationen er nu omdannet til et statsligt aktieselskab. Det videre forløb er dog fortsat ukendt. En statsstøttesag fra EU truer, og måske kan dele af regeringen ikke sidde erfaringerne fra radio-området helt overhørig.

Grundlaget for privatiseringen synes fyldt med mange mangler. En kommende ejer vil for det første træde ind på et i forvejen trængt annoncemarked. Hertil lægges, at ejeren ikke alene skal kompensere for tabte licensindtægter men også skal generere et afkast af en omfangsrig investering. Regnestykket synes nærmest umuligt at få til at gå op. Især hvis det produkt der når ud til seerne ikke skal være ringere i forhold til det niveau vi kender i dag – et niveau som måske

i virkeligheden mest af alt har behov for at blive forbedret. Med mindre ejeren altså har mange midler i baghånden.

Hertil kommer spørgsmålet om, hvem der er den potentielle køber af TV2. Regeringen har indtil videre baseret sine privatiseringsplaner på, at de selv kan bestemme, hvem der skal kunne købe TV2. De fleste er vist enige om, at en køber med forståelse og sympati for public service-TV vil være at foretrække. Skandinavisk, forstås. Men er det et reelt billede, der tegnes? Kan det ikke lige så let gå sådan, at TV2 af hensyn til de almindelige principper i EU-samarbejdet skal sælges efter ganske almindelige markedsvilkår? Måske endda til højstbydende?

Bliver TV2 solgt til højstbydende, er der næppe tvivl om, at Murdoch står med gode kort på hånden for at blive den nye ejer.

Den offentlige debat i Danmark har brug for to konkurrerende public service stationer, der giver hinanden et kvalificeret modspil og kontinuerligt inspirerer hinanden til at forbedre og nytænke TV inden for public service rammerne. Det kan diskuteres, om DR og TV2 supplerer hinanden på denne måde i dag, men rammerne er tilstede og så er det op til Folketinget og ledelsen på de to stationer at indfri disse potentialer.

Med en privatisering på det foreliggende grundlag risikerer vi, at de 15 år, hvor TV2 har fungeret som både med- og modspiller til DR, ender med at blive en parentes i en proces, hvor statslig fjernsynsmonopol afløses af en begyndende global mediemonopolisering.

En privatisering af TV2 på de nuværende præmisser er al for risikabel. Det er lykkedes at skabe public service fjernsyn i Danmark, der tiltrækker så mange seere, at ca. 70 pct. af alt det TV der forbruges i Danmark, netop kommer via DR og TV2. Det må siges at være en succes. En privatisering af TV2 på det foreliggende grundlag er mest af alt en gambling med indholdet. Og dermed med den samlede offentlige debat.

4. Dagbladene er uundværlige

Når det gælder udviklingen på medieområdet i det hele taget, så er vi tvunget til at slippe den traditionelle danske berøringsangst overfor direkte pressestøtte. Dagbladsbranchen er trængt. I hvert fald, når det gælder antal annoncer og abonnenter. Knap så meget, når det gælder læsere. Dagbladene udgør fortsat en væsentlig del af den journalistiske fødekæde. Det gør dem uundværlige. Derfor skal det selvfølgelig ikke alene være annoncemarkedet, der er bestemmende for omfanget og indholdet i en offentlig debat. I både Sverige og Norge tildeles der direkte pressestøtte. Det er en vej, der på ingen måde er uproblematisk. Det kræver en helt særlig disciplin i det politiske led. Det er en økonomisk udskrivning uden indflydelse. Men det skal kunne lade sig gøre. Umiddelbart vil det være nærliggende at udvide de økonomiske rammer for pressens finansieringsinstitut. Og herigennem sikre udviklingsmuligheder for udvalgte dagblade.

En stigende kommerialisering vil ikke gøre DR's rolle mindre. Tværtimod. Stationen er intet uden en høj grad af troværdighed, hvorfor ethvert angreb på den redaktionelle frihed selvfølgelig er dybt problematisk og uacceptabel. Set i det lys er regeringen og Dansk Folkepartis beslutning om at give DR's bestyrelse det overordnede programansvar selvfølgelig en hel forkert vej at gå. Samtidig er DR intet uden sine seere og lyttere. Det værste scenarie er i mine øjne hvis en forfladende privatisering af TV2 kobles sammen med en indsnævring af hvad der skal forstås som DR's public service forpligtelser. Og dermed af DR's sendeflade. Så bliver TV2's

privatisering dobbelt problematisk - og dansk public service risikerer at ende som en ubetydelig niche-produktion.

Den politiske opgave er ikke alene at sikre rammerne for en mangfoldig udvikling på medieområdet, men også at kæmpe for det alsidige afsæt. De kommercielle medier skal nok klare sig. Sikkert også godt. Der er sikkert også flere indgange at vælge imellem. Det betyder bare ikke nødvendigvis mere kvalitet. Derfor må den mediepolitiske virkelighed i al væsentlighed tage udgangspunkt i behovet for netop de nødvendige alternativer; ordentlig public service fjernsyn og radio. Ligesom der selvfølgelig er behov for et bredt udbud af de skrevne medier. Det gælder dagbladene - men også andre fremtidige initiativer. For eksempel via internettet.

Det kræver en sammenhængende mediepolitik - som på en og samme tid tager ansvar og slipper fri. Dét er udfordringen!